

**U 76/2022 vp Valtioneuvoston
kirjelmä eduskunnalle komission
ehdotuksesta Euroopan
parlamentin ja neuvoston
asetukseksi luonnon
ennallistamisesta
(ennallistamisasetus)**

Tuula Kurikka
Johtava asiantuntija

Maa- ja metsätalousvaliokunta
6.10.2022

Ennallistamisasetuksen yleinen tavoite

- Metsähallitus pitää tärkeänä EU:n biodiversiteettistrategian tavoitteiden mukaista komission ehdotusta ennallistamisasetukseksi, sen sisältämiä sitovia ennallistamisvelvoitteita sekä sen pikaista edistämistä toimeenpanon vahvistamiseksi ja luonnon monimuotoisuuden kadon pysäyttämiseksi.
- Suomen luonnonsuojelualueverkoston ja valtion monikäyttömetsien hoitajana Metsähallituksella on merkittävä rooli ja osaaminen asetuksen toimeenpanon näkökulmasta sekä maa-, sisävesi- että merialueilla, ja toimii tavoitteiden saavuttamiseksi tulosohtauksensa ja omistajaohjauksensa mukaisesti.
- Suojelualueiden kaikki ennallistamistarpeet tulisi toteuttaa maksimaalisesti, ja verkoston kytkeytyneisyyttä vahvistavat toimet ottaa korostetusti huomioon.

Kuva: Kaija Eisto

Metsä- ja maatalousympäristön monimuotoisuuden parantaminen

- Indikaattorit ovat metsäluonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä, mutta ne eivät kuvaa välttämättä monimuotoisuutta riittävällä tasolla kaikissa metsäisissä luontotyypeissä.
- Indikaattorit ovat osin erilaiset kuin nykyisin käytetyt ja tilastoidut monimuotoisuutta kuvaavat indikaattorit.
- Seurantatiedon tuottaminen edellyttää kustannustehokkaiden, kaukokartoitukseen perustuvien menetelmien kehittämistä ja käyttöönottoa. Tähän on kansallisestikin tunnistettu tarve.
- Tietopuutteiden paikkaaminen, maanomistuksesta riippumattoman yhdenmukaisen kriteeristön luominen luokitteluun ja seurantajärjestelmän toteuttaminen vaativat jatkotyötä ja mittavia resursseja.
- Maatalousympäristöjen osalta tärkeää on ottaa huomioon heikentyneiden perinnebiotooppien ennallistamispotentiaali osana maatalousympäristöjen monimuotoisuutta ja EU-maatalouspolitiikkaa.

Kansalliset ennallistamissuunnitelmat

- Kustannustehokkuuden sijasta tulisi korostaa kustannus**vaikuttavia** toimia. Pelkästään kustannustehokkuuden ohjaamana toiminta johtaisi helposti halvimpiin toimenpiteisiin, joiden vaikuttavuus ei olisi tavoitteen kannalta riittävä.
- Olennaiset tunnistetut tietopuutteet tulisi paikata ennen kansallisen ennallistamissuunnitelman laatimista, jotta lopputuloksena on vaikuttavuudeltaan mahdollisimman hyvä kokonaisratkaisu. Tietopuutteiden paikkaaminen edellyttää riittävästi aikaa ja lisäresursseja.
- Mittavien tavoitteiden takia erilaisten toteutusvaihtoehtojen (mm. passiivinen ennallistaminen) on välttämätöntä. Toteutustavat tulee kuitenkin harkita tapauskohtaisesti, jotta vaikuttavuus varmistetaan
- Palauttavien ennallistamistoimien tavoitteiden tarkentamiseksi tarvitaan luontotyypeittäin lisätietoa suotuisan viitealan tasosta sekä lajien kohdalla elinympäristön riittävästä laadusta ja määrästä.

Seuranta ja raportointi

- Ennallistamissuunnitelmien toteutusta seurattaisiin raportoinnin avulla. Seuranta ja raportointi edellyttävät paitsi nykyisten monimuotoisuusseurantojen jatkamista, myös uusien seurantaohjelmien käynnistämistä.
- Seuranta edellyttää uudenlaisten, kustannustehokkaiden seurantamenetelmien kehittämistä ja käyttöönottoa, esimerkiksi tekoälyn laajempi hyödyntäminen, kaukokartoitukseen perustuvat menetelmät ja eDNA.
- Seurantojen kehittäminen on kansallisestikin tunnistettu tarve.
- Raportointiin liittyy useita jatkoselvittelyä edellyttäviä asioita, esimerkiksi miten toimien pinta-ala määritetään merien ja sisävesien valuma-alueilla tapahtuvien toimenpiteiden osalta.
- Menetelmiä meriekosysteemien aktiiviseen ennallistamiseen ja ennallistamisen vaikutusten seurantaan on vasta kehitteillä, ja kehitystyölle tulisi varata riittävästi aikaa ja resursseja ennen laajempaa toteutusta.

Ehdotuksen taloudelliset vaikutukset

- Komission ehdotuksessa Suomelle muodostuisivat merkittävät vuotuiset kustannukset. Kustannusten muodostumiseen vaikuttaa toimenpiteiden toteutuksen keinot ja vaikuttavuus, mikä osaltaan puoltaa kansallisen vaikuttamismahdollisuuden säilyttämisen merkitystä.
- Kustannusarviossa epäselvää on mm se, miten komissio on onnistunut erottamaan asetuksen toimeenpanon lisäiset kustannukset olemassa olevan EU-lainsäädännön täysimääräisen toimeenpanon kustannuksista.
- Lisäselvitystarpeeksi nousee, miten ennallistaminen ja luontotyyppien tilan paranema vaikuttavat luontotyyppien tuottamiin ekosysteemipalveluihin ja miten niistä saatavat taloudelliset ja muut hyödyt vertautuvat ennallistamisen kokonaiskustannuksiin. Tämä edellyttäisi ekosysteemitilinpidoon pikaista käyttöönottoa YK:n tilastostandardien mukaisesti.

Ehdotuksen vaikutukset ilmastoon ja ilmastomuutokseen sopeutumiseen

- Ennallistamisasetuksen toteuttamisen tulee edetä monimuotoisuuskärjellä, unohtamatta kuitenkaan ilmasto- ja vesienhoitohyötyjen huomioon ottamista samanaikaisesti.
- Asetuksessa on useita selkeitä yhtymäkohtia parhaillaan lausuntokierroksella olevaan Valtioneuvoston selontekoon kansallisesta ilmastomuutokseen sopeutumissuunnitelmasta vuoteen 2030 (KISS2030).
 - Esimerkiksi Toimenpide 11.3. "Kehitetään ja jalkautetaan valuma-aluekohtaisen suunnittelun toimintamalli, joka sisältää maa- ja metsätalouden sekä rakennettujen alueiden vesienhallinnan tarpeiden yhteensovittamisen".
 - Valuma-aluekohtaisen suunnittelun ja toteutuksen yhdistäminen ennallistamisasetuksen tavoitteisiin tuottaisi ilmeistä synergia-arvoa.

Huomioita valtioneuvoston kantaan

- Heikentymättömyysvelvoite
 - Velvoite on kunnianhimoinen ja haastava, mutta tavoitteiden ja kustannusvaikuttavuuden näkökulmasta välttämätön.
 - Samaan aikaan kun luontotyyppin tilaa parannetaan toisaalla, ei saman luontotyyppin tilaa asetuksen tavoitteiden, kustannustehokkuuden ja -vaikuttavuuden näkökulmasta voi heikentää toisaalla.
- Metsähallitus kiinnittää huomiota erityisesti jäsenmaiden erilaisiin lähtökohtiin ja tavoitteiden oikeudenmukaiseen jakautumiseen valtioiden välillä. Vahvan kansallisen vaikuttamisen mahdollisuuden säilyttäminen mm. tavoitteiden asettamisessa ja toimenpiteiden kohdistamisessa on kannatettavaa, mutta edellyttää kuitenkin avoimesti ja tutkittuun tietoon perustuvaa analyysiä toimien vaikuttavuudesta.
- Ennallistamisasetuksen ja uusiutuvan energian, strategisen resilienssin sekä vihreän siirtymän hankkeita koskevan lainsäädännön yhteensovittaminen on tarpeen, mutta vaikuttavuuden näkökulmasta asetuksen toimeenpanossa tulee edetä monimuotoisuuskärjellä.

www.metsa.fi

@metsahallitus_forststyrelsen

@metsahallitus